

Brasiliorchis (*Maxillaria*) *picta*

Teksti OILI PENTINSAARI Kuva ULLA PULKKI

ESPANJALAISET KASVITIEILIJÄT Ruíz ja Pavón perustivat *Maxillaria*-suvun jo 1794. Suku sai nimensä kukan huulen erikoisen muodon mukaan: *maxilla* tarkoittaa leukaa tai leukapieltä. Ajan kuluessa suureksi paisuneesta suvusta on 2007 erotettu 11 sukua. *Maxillaria picta* on siirretty yhdessä 14 muun, lähinnä Brasiliassa kasvavan orkidealajin kanssa sukuun *Brasiliorchis*. Lajin kuvasi W.J. Hooker 1832 (*Curtis's Botanical Magazine* v. 59). Lajinimi *picta* tarkoittaa maalattua.

Brasiliorchis picta kasvaa Brasilian etelä- ja lounaisosassa sekä suppealla alueella Argentiinassa. Alun perin se löydettiin Rio de Janeiron Órgãos-vuorilta. Laji kasvaa rinteiden ja laaksojen kosteissa metsissä epifyyttinä joko osaksi lehtensä pudottavien puiden rungoilla ja alaoksilla tai litofyyttinä kallionkielekkeillä. Se saa valoa, mutta ei suoraa aurinkoa. Kesän ylin lämpötila on 30 asteen tienoilla, talvisin alle 20, öisin jopa vain 13–15 astetta. Ilmankosteus on suuri. Marraskuusta tammikuulle on lievä kuivempi kausi, mutta ilmankosteus on silloinkin 70 prosentin vaiheilla. Lajin pölyttävät *Trigona spinipes*-mehiläiset, joilla ei ole pistintä. Palkkiota työstään ne eivät saa.

Kuvaus

Brasiliorchis picta kyyhkysen munan kokoiset, uurteiset varsimukulat ovat tummanvihreät. Lehtiä on kaksi, ja ne ovat pitkät, lähes 30-senttiset. Kukkovarsi kasvaa varsimukulun tyveltä. Kun se on saavuttanut 12–15 sentin pituuden, siihen avautuu yksi kullankeltainen kukka, jossa on tummanpunaisia pilkkuja. Voimakkaan purppuranpunainen siitintukku erottuu selvästi kukan keskeltä. Samasta varsimukulasta voi kasvaa useita kukkavarsia.

Kasvatus

Useat suvun lajit viihtyvät asuntojen ikkunalaudoilla, jotka ovat talvella sopivan viileitä. Kesällä kasvien pitää päästä ulos, puolivarjoisalle paikalle. Kasvualustaksi kelpaa hienohko kaarnanmuru ja turve.

Ulla Pulkki kertoo kasvistaan: – Ostin kukkivan *picta* Kargelta yhdistyksen näyttelyssä 2013. Ihas-tuin kasvin tyylikkyyteen, eksotisiin kukkiin ja tuoksuun. Kotona tuoksu tosin oli jo niin voimakas, että kukka sai siirtyä lumikuningattarien seuraksi ulkoetiseen. Sisälle se pääsi vain pariiksi tunniksi kerrallaan. Kukat kestivät reilun kuukauden. Jätin *picta* talveksi lumikuningattarien seuraan kaakkoisikkunalle 13–16 asteeseen. Kaste-lin sitä säästeliäästi viikon-parin välein. Huhtikuussa alkoi näkyä uutta kasvua, jolloin huolehdin hyvästä varjostuksesta ja lisäksi kastelua. Kesäkuussa *picta* pääsi ulos puolivarjoon, josta toin sen sisälle elokuun lopussa. Lokakuusta se on ollut kaakkoisikkunalla ja pärjännyt melkein luonnonvalolla, hajavaloa päivänvalolampusta se saa vähän. Lokakuussa ilahduin kukkavarresta, joka kasvoi juuri marraskuun basaarinäyttelyämme varten. Tällä kertaa kukkia oli sopivasti vain yksi: nyt *picta* on saanut olla sisällä.

Lähikuva *Brasiliorchis picta* n kuka on lehtemme kannessa. ■

